MODUS OMNIBUS IN REBUS (*UMJERENOST U SVEMU*)

[TEKST: *Tanja Car*]

Još je Platon govorio o umjerenosti u svemu. To se, između ostalog, može primijeniti i u jezičnom izražavanju. U današnje doba, kada imamo malo slobodnog vremena, želimo što više toga uraditi u što kraćem roku.

KONDICIONAL PRVI

U žurbi, a ponekad i zbog nepažnje (ili neznanja), izbacujemo iz jezika ono što nam se čini suvišnim (a možda i jer želimo uštedjeti na vremenu), te na taj način radimo pogreške. Na primjer, pri tvorbi kondicionala prvog, mnogo ljudi koristi samo jedan oblik aorista glagola *biti* za sva lica kondicionala prvog (ja ~~bi~~ pisala, ti bi gledao, on bi čitao, ona bi slušala, mi ~~bi~~ htjeli, vi ~~bi~~ jele, oni ~~bi~~ vozili, one ~~bi~~ se šetale), što je nepravilno. Oblik *bi* se koristi u drugom i trećem licu jednine te u trećem licu množine (iako se u trećem licu množine postoji i oblik *biše*, no on se ne koristi u tvorbi kondicionala prvog), dok ostala lica imaju drugačije oblike. Pravilni oblici za sva lica kondicionala prvog glase: ja **bih** pisala, ti **bi** gledao, on **bi** čitao, ona **bi** slušala, mi bismo htjeli, vi biste jele, oni **bi** vozili i one **bi** se šetale. Kada se upotrebljavaju osobne zamjenice ili imenice, jasno je o kojem se licu radi, ali do problema može doći kada koristimo samo glagolske oblike, npr. čitao bi. Tko bi čitao? Ti? On? Kako bi se izbjegle takve nedoumice, preporuča se upotreba osobne zamjenice ili imenice u drugom i trećem licu jednine, npr. *ti bi čitao* ili *Marko bi čitao*, te se na taj način izbjegavaju sve nejasnoće. Kod ostalih lica, uz upotrebu pravilnih oblika glagola biti nije potrebno korištenje zamjenica, npr. čitala bih, htjeli biste, budući da nam oblik glagola govori o kojem se licu radi.

PLEONAZAM

Osim izbacivanja 'suvišnih' riječi ili dijelova riječi, ponekad ljudi gomilaju nepotrebne riječi i kažu dva puta jedno te isto, budući da se te riječi značenjski poklapaju.

Neki od primjera gomilanja nepotrebnih riječi su: cirka oko (*cirka* na latinskom znači oko), često puta (*često* označava ono što se ponavlja više puta), cijena koštanja, sići dolje (glagol *sići* znači dospjeti na niže mjesto). Osim toga, česta je upotreba sintagmi poput kratak tekstić (ako je upotrijebljena umanjenica tekstić, onda se pretpostavlja da je malen, tj. kratak), mala kućica (kućica je već nešto što je samo po sebi maleno), ali i ogromna zgradurina i sl. Također, ljudi ponekad udvostručuju veznike, a najpoznatiji i najčešći primjeri su *no međutim* i *čak štoviše*. To je potpuno nepotrebno, dovoljan je samo jedan i to je pravilno. Na primjer, *Htjela sam još nešto kupiti, no nisam imala novaca* i *Očistio je cijeli stan, štoviše i prozore je oprao*. Mnogo je takvih i sličnih primjera, ovo su samo neki od onih koji se najčešće pojavljuju.

Potrebno je imati mjeru. U svemu, pa tako i u jeziku. Ne treba izbacivati ono što nam se čini suvišnim, a zapravo je potrebno za razumijevanje. Isto tako, ne treba niti umetati nepotrebne riječi, koje mogu samo zbuniti sugovornika, a ne olakšati mu razumijevanje. Igitur, modus omnibus in lingua.